

Miniszterelnökség

Iromány száma: **T/4513.**

Benyújtás dátuma: **2019-02-12 16:22**

Parlex azonosító: **1641Z0XX0001**

Címzett: **Kövér László, az Országgyűlés elnöke**

Tárgy: **Törvényjavaslat benyújtása**

Benyújtó: **Dr. Semjén Zsolt, miniszterelnök-helyettes**

Előadó: **Dr. Trócsányi László, igazságügyi miniszter**

Törvényjavaslat címe: **A vagyonkezelő alapítványokról**

A Kormány megtárgyalta és elfogadta a vagyonkezelő alapítványokról szóló törvényjavaslatot, amelyet a Kormány nevében mellékelten benyújtok.

2019. évi ..... törvény
a vagyonkezelő alapítványokról

1. Általános rendelkezések

1. §

(1) E törvény hatálya azokra az alapítványokra terjed ki, amelyeket e törvény rendelkezéseinek megfelelően létesítettek, vagy amelyeknek alapító okiratát e törvény rendelkezéseinek megfelelően módosították, és amely alapítványokat a bíróság vagyonkezelő alapítványként nyilvántartásba vesz.

(2) A vagyonkezelő alapítványokra e törvény eltérő rendelkezése hiányában a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) alapítványokra vonatkozó szabályait kell alkalmazni.

2. Alapítási feltételek

2. §

(1) Vagyonkezelő alapítvány az alapító által rendelt vagyon kezelésére és az ebből származó jövedelemnek az alapító okiratban megjelölt feladatok megvalósítása, valamint a kedvezményezettként megjelölt személy, illetve személyek javára történő vagyoni juttatás céljából alapítható.

(2) A vagyonkezelő alapítvány gazdasági tevékenységként a javára rendelt, illetve általa az (1) bekezdés szerinti célból bizalmi vagyonkezelésbe vett vagyon kezelését végezheti.

(3) A vagyonkezelő alapítvány által bizalmi vagyonkezelésbe vett vagyon tekintetében létrejött bizalmi vagyonkezelési jogviszony nem tartozik a bizalmi vagyonkezelőkről és tevékenységük szabályairól szóló 2014. évi XV. törvény hatálya alá.

3. §

(1) Vagyonkezelő alapítvány létesítéséhez az alapítvány javára legalább 600 millió forintnak megfelelő vagyont kell rendelni (a továbbiakban: tőkeminimum).

(2) A vagyonkezelő alapítvány alapítója az alapítvány javára rendelt vagyont az alapító okiratban vagyontárgyanként, vagyonelemenként az azonosításukhoz szükséges részletességgel köteles megjelölni.

(3) Az alapítvány nyilvántartásba vétele iránti kérelme benyújtását megelőzően a tőkeminimumnak megfelelő vagyont az alapítvány rendelkezésére kell bocsátani.

(4) Ha az alapítói jogok gyakorlása az alapítvány ügyvezető szervét (a továbbiakban: kuratórium) illeti meg, és az alapító az alapítvány javára rendelt vagyonnak a tőkeminimumon felüli, az alapítvány rendelkezésére még nem bocsátott részét az erre megszabott határidőben nem teljesíti, az

alapítvány jogosult e vagyonrész teljesítését követelni.

(5) Ha az alapító az alapítói jogok gyakorlását a maga részére fenntartotta és a (4) bekezdés szerinti kötelezettségét a kuratórium erre irányuló írásbeli felszólítása ellenére sem teljesíti, ennek megtörténteig az alapítói jogok gyakorlására a kuratórium jogosult.

4. §

(1) Vagyonkezelő alapítvány közérdekű célra is alapítható. Közérdekű célnak minősül a nevelési-oktatási, felsőoktatási, egészségügyi, karitatív, szociális, család-, gyermek- és ifjúságvédelmi, kulturális vagy sporttevékenységek finanszírozása, illetve támogatása vagy ilyen tevékenységet ellátó intézmények fenntartása és működtetése.

(2) A vagyonkezelő alapítvány akkor minősül közérdekűnek, ha

- a) az (1) bekezdés szerinti közérdekű célra alapították,
- b) kedvezményezettjeinek köre – azok személyét illetően – nyitott, továbbá
- c) közérdekűnek minősítését az alapító kérte.

(3) A (2) bekezdés szerinti minőségének feltüntetésével bírósági nyilvántartásba vett vagyonkezelő alapítvány (a továbbiakban: közérdekű vagyonkezelő alapítvány) e törvény rendelkezése alapján egyúttal közhasznú jogállásúnak is minősül, ha e jogállására is igényt tart. A közhasznú jogállást a vagyonkezelő alapítvány kérelmére a nyilvántartásban is fel kell tüntetni.

(4) A Ptk. 3:379. § (4) bekezdését, 3:386. § (1) és (2) bekezdését, 3:397. § (3) és (4) bekezdését, valamint a 3:404. § (1) bekezdését csak a közérdekű vagyonkezelő alapítványra kell alkalmazni.

3. Az alapítói jogok gyakorlása

5. §

(1) A vagyonkezelő alapítvány alapítója az alapító okiratban az alapítói jogok gyakorlására az alapítvány kuratóriumát is kijelölheti, vagy ha alapítói jogait az alapító okiratban fenntartotta vagy abban arról nem rendelkezett, e jogait az alapítványra átruházhatja.

(2) A kuratórium az alapítói jogokat egyes ügyekben az e törvényben meghatározott módon gyakorolja.

(3) Ha az alapítói jogokat a kuratórium gyakorolja, az alapító okirat eltérő rendelkezése hiányában az alapítvány kuratóriumi és felügyelőbizottsági tagjainak, illetve elnökének kijelöléséről – e tisztségek bármely okból bekövetkező megüresedése esetén – a kuratórium a felügyelőbizottsággal együttesen határoz akként, hogy a döntéshez a megüresedő tisztség által érintett testületi szerv tagjai többségének szavazata is szükséges. Az alapító okirat az e kérdésben való döntéshozatalhoz további minősített többséget is előírhat.

(4) A vagyonkezelő alapítvány kuratóriumi és felügyelőbizottsági tagjainak, illetve elnökének visszahívásáról a kijelölésükkel azonos módon hozható döntés azzal, hogy a visszahívás joga az

alapító okiratban feltételekhez köthető, illetve korlátozható.

4. A vagyonkezelő alapítvány szervezete

6. §

(1) A vagyonkezelő alapítvány ügyvezetését legalább öt természetes személyből álló kuratórium látja el.

(2) Vagyonkezelő alapítvány esetén felügyelőbizottság kijelölése és annak működése, továbbá állandó könyvvizsgáló megbízása kötelező. A felügyelőbizottság legalább három természetes személyből áll, a felügyelőbizottság elnökét – az alapító okirat eltérő rendelkezése hiányában – a tagok maguk közül választják.

(3) Az alapító okirat a kuratórium és a felügyelőbizottság elnökére és tagjaira vonatkozóan képesítési, végzettségi és egyéb szakmai követelményeket állapíthat meg.

5. A vagyonkezelő alapítvány vagyongazdálkodásának külső ellenőrzése

7. §

(1) Ha vagyonkezelő alapítvány esetén az alapító az alapítói jogok gyakorlására a kuratóriumot jelölte ki, illetve e jogait az alapítványra ruházta át, az alapító az alapító okiratban egy személyt köteles kijelölni abból a célból is, hogy e jogok gyakorlását és az alapítvány – alapító okiratban meghatározott céljainak megfelelő – vagyongazdálkodását az alapítvány ellenőrző szervétől függetlenül figyelemmel kísérje (a továbbiakban: alapítványi vagyonellenőr).

(2) Az alapító az alapító okiratban az alapítványi vagyonellenőr kijelölésére feljogosíthatja a vagyonkezelő alapítványt is, ebben az esetben az alapítványi vagyonellenőr kijelölésének, illetve megbízásának ügyében a kuratórium és a felügyelőbizottság együttesen határoz, a kijelöléshez, illetve a megbízáshoz azonban a nyilvántartó bíróság jóváhagyása szükséges. A vagyonellenőrnek a megbízás elfogadására és a (3) bekezdésben foglalt követelményekre vonatkozó nyilatkozatát a nyilvántartó bírósághoz a vagyonellenőrt kijelölő személynek kell benyújtani.

(3) Alapítványi vagyonellenőrként csak könyvvizsgáló társaság, könyvvizsgáló, ügyvédi iroda, ügyvéd vagy más büntetlen előéletű és az alapító okiratban meghatározott szakirányú felsőfokú végzettséggel rendelkező személy jelölhető ki, illetve bízható meg. Nem lehet alapítványi vagyonellenőr a vagyonkezelő alapítvány alapítója, kuratóriumának és felügyelőbizottságának tagja, elnöke, illetve az alapítvány egyéb tisztségviselője, alkalmazottja, könyvvizsgálója, kedvezményezettje és ezek hozzátartozója. Az alapító okirat e tisztség betöltésének további összeférhetlenségi szabályait is meghatározhatja.

(4) Az alapítványi vagyonellenőr halála, jogutód nélküli megszűnése, e tisztségről való lemondása esetén, vagy ha a feladatainak ellátásához szükséges feltételekkel már nem rendelkezik, a vagyonellenőri tisztség betöltésére a (2) bekezdés szerinti rendelkezést kell alkalmazni.

8. §

- (1) Az alapítványi vagyonellenőr feladata annak ellenőrzése, hogy a vagyonkezelő alapítvány vagyongazdálkodása megfelel-e az alapító okiratban meghatározott céloknak, a vagyonkezelésre vonatkozó alapítói előírásoknak és a befektetési szabályzatban foglaltaknak. Az alapítványi vagyonellenőr ellenőrzi továbbá az alapítói jogokat gyakorló kuratórium, illetve a felügyelőbizottság törvényben foglalt kötelezettségeinek teljesítését.
- (2) Az alapítványi vagyonellenőrt a kuratórium által gyakorolt alapítói jogok körébe tartozó kérdésekben véleményezési jog illeti meg. Az alapítványi vagyonellenőrt az alapítványi iratokba való betekintési és tájékoztatási jog tekintetében ugyanolyan jogosultságok illetik meg, mint a felügyelőbizottságot.
- (3) Amennyiben az alapítói jogokat gyakorló kuratórium, illetve a felügyelőbizottság működése vagy eljárása nem felel meg a törvényben vagy az alapító okiratban foglaltaknak, az alapítványi vagyonellenőr felhívja az érintett alapítványi szervet a szabályszerű működésre. Amennyiben az érintett szerv a felhívásnak nem tesz eleget, az alapítványi vagyonellenőr törvényességi felügyeleti eljárást kezdeményezhet a nyilvántartó bíróságnál.
- (4) Ha az alapító okirat erre felhatalmazást ad, az alapítványi vagyonellenőr az alapító okiratban meghatározott esetekben bíróságtól kérheti a kuratórium, illetve a felügyelőbizottság által hozott törvényt sértő, alapító okiratba vagy a befektetési szabályzatba ütköző határozat hatályon kívül helyezését.
- (5) Ha a kuratóriumi vagy felügyelőbizottsági tagság, illetve tisztség betöltése tárgyában – ennek felmerülésétől számított 90 napon belül – nem születik döntés, e kérdésben az alapítványi vagyonellenőr javaslatára a nyilvántartó bíróság határoz.
- (6) Az alapítványi vagyonellenőr díjazásra jogosult. Az alapítványi vagyonellenőr díjazását a vagyonkezelő alapítvány által kezelt alapítványi vagyon terhére kell teljesíteni.

6. Alapító okirat

9. §

- (1) A vagyonkezelő alapítvány alapító okiratát közokiratba vagy ügyvéd által ellenjegyzett magánokiratba kell foglalni. A bírósági nyilvántartásba vételi eljárásban a jogi képviselő kötelező.
- (2) Az alapító okiratban az alapítványi vagyon kezelésének és felhasználásának alapvető céljait és elveit is rögzíteni kell, de az alapító az alapító okirathoz – annak részeként – mellékelheti a befektetési szabályzatot is.
- (3) A befektetési szabályzatnak tartalmaznia kell az alapítványi vagyont alkotó portfólió meghatározását, a kockázatkezelést, a befektetések tekintetében alkalmazandó döntéshozatali módot.

(4) Ha az alapító a befektetési szabályzatot nem mellékeli az alapító okirathoz, akkor a (2) bekezdés szerinti célok és elvek alapulvételével a (3) bekezdés szerinti tartalommal a nyilvántartásba vételtől számított hat hónapon belül befektetési szabályzatot kell készíteni, amelyet a felügyelőbizottság javaslata alapján az alapítói jogok gyakorlója hagy jóvá. Ha az alapítói jogokat a kuratórium gyakorolja, a befektetési szabályzat jóváhagyásáról az alapítványi vagyonellenőr véleményének beszerzése után a kuratórium és a felügyelőbizottság együttesen határoz.

(5) Az alapító okiratban az alapító a Ptk. 3:387. §-ában foglaltaktól a közérdekűnek nem minősülő vagyonkezelő alapítvány esetében eltérően rendelkezhet.

(6) A kuratórium az alapító okirat módosításának jogát csak akkor gyakorolhatja, ha az alapító erre az alapító okiratban kifejezetten feljogosította, az alapító okirat azonban ennek hiányában is módosítható, ha ezt az időközben megváltozott körülmények vagy jogszabályi követelmények a célok megvalósíthatósága érdekében szükségessé teszik. Az alapító előírhatja azt is, hogy a kuratórium az alapító okiratot mely kérdésekben nem módosíthatja. Ha a jogszabályi változások miatt e kérdésekben a módosítás mégis szükségessé válik, az alapító okirat kuratórium által történő módosításához az alapítványi vagyonellenőr jóváhagyása kell.

(7) Ha a vagyonkezelő alapítvány közérdekű, vagy ha az alapítói jogokat a kuratórium gyakorolja, az alapítvány célja csak a Ptk.-ban meghatározott feltételek esetén módosítható.

(8) Az alapító okirat módosítása nem érinti a kedvezményezettek javára már megállapított és esedékessé vált kötelezettségek teljesítését.

7. A vagyonkezelő alapítvány vagyongazdálkodásának korlátozása

10. §

(1) Az alapító az alapító okiratban meghatározhatja az alapítvány javára rendelt vagyonnak azt a mértékét, amely alá a vagyonkezelő alapítvány vagyona nem csökkenhet, ez a tőkeminimumnál kevesebb nem lehet. Meghatározás hiányában a tőkeminimumot kell ilyennek tekinteni.

(2) Ha a vagyonkezelő alapítvány vagyona az alapító okiratban az (1) bekezdés szerinti mérték alá csökken, a kedvezményezetteknek járó juttatás kifizetését arányosan csökkenteni kell, vagy azt mindaddig vissza kell tartani, amíg az alapítvány vagyona az (1) bekezdés szerinti mértéket el nem éri.

8. A vagyonkezelő alapítvány megszűnése

11. §

(1) A nem közérdekű vagyonkezelő alapítvány az alapítói jogát gyakorló alapító kérelmére megszüntethető, erre irányuló alapítói kérelem esetén ezért a nyilvántartó bíróság polgári nemperes eljárásban megállapítja az alapítvány megszűnését eredményező ok bekövetkezését. Az alapítvány megszűnése nem érinti a kedvezményezettek javára már megállapított és esedékessé vált

kötelezettségek teljesítését.

(2) A vagyonkezelő alapítvány megszűnik abban az esetben is, ha annak vagyona három teljes éven keresztül nem éri el a tőkeminimum összegét; ezt úgy kell tekinteni, hogy az alapítvány céljának megvalósítása lehetetlenné vált.

9. Záró rendelkezések

12. §

Ez a törvény a kihirdetését követő 15. napon lép hatályba.

Általános indokolás

A magyar jog a vagyonkezelés több formáját is ismeri. Ezeknek a különböző vagyonkezelési formáknak a közös jellemvonása, hogy más személy – adott esetben az állam vagy az önkormányzatok – tulajdonában lévő vagyonnal kapcsolatos feladatok ellátására irányulnak. A vagyonkezelés célja a vagyon megőrzése és gyarapítása, az azzal való rendeltetésszerű gazdálkodás.

A professzionális vagyonkezelésre vonatkozóan a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) nemzetközi viszonylatban is magas színvonalú új szabályozást teremtett a bizalmi vagyonkezelés új jogintézményének bevezetésével. A bizalmi vagyonkezelés egy szerződéses jogviszony, amelynek hazai szabályozását az egyes törvényeknek az üzleti környezet jogi versenyképességének növelése érdekében szükséges módosításáról szóló 2017. évi LXI. törvény pontosította, azzal a céllal, hogy ez a konstrukció még vonzóbbá váljon a magyar és a külföldi befektetők számára.

A Ptk. emellett az alapítványokra vonatkozó szabályozást is megújította és biztosította az ún. családi alapítványok létrehozatalát is. Ezáltal egy szűk körben lehetővé vált, hogy az alapító és a csatlakozó, illetve ezek hozzátartozója is az alapítvány kedvezményezettje lehessen. A Ptk. azonban megőrizte azt a főszabályt, amely szerint az alapítvány gazdasági tevékenység folytatására nem alapítható, valamint azt is, hogy az alapítvány kizárólag az alapítványi cél megvalósításával közvetlenül összefüggő gazdasági tevékenység végzésére jogosult.

Felmerült azonban az igény arra vonatkozóan, hogy akár természetes személyek, akár jogi személyek olyan alapítványt hozhassanak létre, amely professzionális vagyonkezelést is végezhet. Ez az igény a bizalmi vagyonkezelés szabályainak a módosítása után is fennmaradt. A külföldi szabályozási minták ugyanis azt mutatják, hogy az alapítvány jogi személyként hosszabb távra, akár generációkat átívelően is alkalmassá tehető a magánvagyonok kezelésére. A trust (a bizalmi vagyonkezelés) ehhez képest egy rugalmasabb szerződéses konstrukció, amely ennek folytán a vagyonrendelő részéről könnyebben meg is szüntethető. Ez a rugalmasság azon vagyonkezelő alapítványok esetében is megjelenik, amelyek nem szolgálnak közérdekű, és amelyeknél nem a kuratórium gyakorolja az alapítói jogokat.

A vagyonkezelő alapítványokról szóló törvényjavaslat (a továbbiakban: Javaslat) ennek a jogalkotó által is felismert igénynek a teljesítésére irányul. A Javaslat fő célja ehhez kapcsolódóan az, hogy az alapítványt – a hatályos jogi szabályozást kiegészítve – vagyonkezelő jogintézményként kínálja fel a befektetők számára. Ennek érdekében a Javaslat egy olyan speciális alapítványi forma létesítését teszi lehetővé, amely főtevékenységként vagyonkezelést folytathat.

A vagyonkezelő alapítvány az alapító által rendelt vagyon kezelésére és az ebből származó jövedelemnek az alapító okiratban megjelölt célok és feladatok megvalósítására alapítható.

Ennek az alapítványnak is kiemelkedő funkciója az, hogy az alapító okiratban megjelölt kedvezményezett, illetve kedvezményezettek számára vagyoni juttatást teljesítsen. A kedvezményezetti körhöz kapcsolódóan a Javaslat lehetőséget nyújt arra is, hogy a vagyonkezelő alapítványt közérdekű célra alapítsák, az ilyen közérdekű vagyonkezelő alapítványokhoz pedig meghatározott körben speciális szabályokat is társít.

A külföldi példákra figyelemmel a Javaslat kötelező tőkeminimumot ír elő a vagyonkezelő alapítvány létesítésére vonatkozóan. A kötelező tőkeminimum 600 millió forint. Ezt az alapító bármilyen olyan vagyoni hozzájárulással teljesítheti, amelyet a Ptk. a jogi személyek létesítése esetén lehetővé tesz. Ennek megfelelően a pénz mellett az alapítványi vagyon nem pénzbeli vagyoni hozzájárulásból (apportból) is állhat. Tekintettel arra, hogy vagyonkezelő alapítvány esetén állandó könyvvizsgáló megbízása kötelező, az apport értékelése is az állandó könyvvizsgáló feladata és kötelessége. A Javaslat ezzel kapcsolatban csak azt a követelményt írja elő, hogy a vagyonkezelő alapítvány javára rendelt vagyont az alapító okiratban vagyontárgyanként (vagyonelemenként) az azonosításukhoz szükséges részletességgel kell megjelölni.

A vagyonkezelő alapítvány további fontos sajátossága, hogy az alapító az alapítói jogokat az alapítványra ruházhatja, valamint azok gyakorlására az alapítvány kuratóriumát is kijelölheti. Ez érintheti az alapítói jogok teljes körét, de azok egy részét is. Ezzel is összefügg az a rendelkezés, amely alapján vagyonkezelő alapítvány esetén kötelező felügyelőbizottságot létrehozni. Garanciális rendelkezésként emellett a Javaslat azt is kimondja, hogy a kuratórium az alapító okirat módosításának jogát csak akkor gyakorolhatja, ha az alapító erre kifejezetten feljogosította. Az alapító okirat ennek hiányában csak akkor módosítható, ha ezt az időközben megváltozott körülmények vagy jogszabályi követelmények a célok megvalósíthatósága érdekében szükségessé tették.

A Javaslat előírja azt is, hogy ha az alapító az alapítói jogait az alapítványra ruházta, illetve azok gyakorlására az alapítvány kuratóriumát jelölte ki, a felügyelőbizottság mellett egy alapítványon kívüli személyt is ki kell jelölnie abból a célból, hogy az a kuratórium tevékenységét – de akár a felügyelőbizottságét is – ellenőrizze. Ez a személy az alapítványi vagyonellenőr, akinek a feladata az alapítói jogok gyakorlásának és az alapítvány vagyongazdálkodásának az ellenőrzése. Az alapítványi vagyonellenőr a felügyelő bizottságot megillető jogokat is gyakorolhat, így – egyebek között – törvényességi felügyeleti eljárást is kezdeményezhet.

Az alapítványi vagyonkezelés céljait az alapító okiratban kell meghatározni. Emellett azonban készíteni kell egy befektetési szabályzatot is, amely az alapító döntésétől függően az alapító okirat részét képezheti, de mindenképpen a vagyonkezelő alapítvány vagyongazdálkodásának alapjául szolgál.

A vagyonkezelő alapítványokra vonatkozó szabályok – figyelemmel annak speciális elemeire – a Javaslat szerint külön törvényben jelennek ugyan meg, de ezek az alapítványok is a Ptk. szerinti

alapítványi szabályozás hatálya alá esnek annyiban, amennyiben a Javaslat rájuk vonatkozóan eltérő rendelkezéseket nem állapít meg. Ahol tehát a Ptk., de a Ptk.-ra tekintettel más ágazati jogszabályok is alapítványról rendelkeznek, ez alatt a vagyonkezelő alapítványokat is érteni kell, ha az említett eltérő szabályokból más nem következik.

Részletes indokolás

1. §

A Javaslat 1. §-a a törvény tárgyi hatályát határozza meg azzal, hogy az abban foglaltakat az e törvény alapján létesített és ilyenként nyilvántartásba vett vagyonkezelő alapítványokra kell alkalmazni. Ennek megfelelően a bíróság a vagyonkezelő alapítványokat is az alapítványokra vonatkozó nyilvántartási eljárási szabályok szerint, a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról, és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény rendelkezései alapján veszi nyilvántartásba, azzal, hogy a Javaslat 9. § (1) bekezdése értelmében egyébként ebben az eljárásban a jogi képviselő igénybevétele kötelező. Nincsen akadálya azonban annak sem, hogy az alapító már létező alapítványok esetén az alapító okirat e törvényben foglaltaknak megfelelő módosításával hozzon létre vagyonkezelő alapítványt. A törvény tárgyi hatálya alá tartozó alapítványokat érintő fontos rendelkezés az is, hogy ezekre az alapítványokra az e törvényben foglalt eltérő rendelkezéseken kívül a Ptk. alapítványokra vonatkozó rendelkezéseit is alkalmazni kell. Ha tehát valamely kérdést e törvény a Ptk. rendelkezéseitől eltérően nem szabályoz, úgy a vagyonkezelő alapítványok esetében is alkalmazni kell a Ptk.-nak az alapítványokra vonatkozó, ennek figyelembevételével pedig a Ptk.-nak a jogi személyekre irányadó általános szabályait is.

2. §

Az alapítvány Ptk.-ban meghatározott fogalma (Ptk. 3:378. §) a vagyonkezelő alapítványok esetében is irányadó, hiszen az ilyen alapítványokat is az alapító okiratban meghatározott valamely tartós cél folyamatos megvalósítására hozza létre az alapító, és az alapító okiratban természetesen meg kell meghatározni az alapítvány szervezetét és a számára juttatandó vagyont is. Mivel az alapítványi célok igen sokfélék lehetnek, és ennek megfelelően a vagyonkezelő alapítványok is számtalan célt szolgálhatnak, az ezen alapítványokról szóló törvényjavaslatnak mindenekelőtt meg kellett jelölnie azokat a közös elemeket, amelyek a vagyonkezelő alapítványok mindegyikére jellemzőek, illetve meg kellett határozni azokat a sajátosságokat (*differentia specifica*), amelyre tekintettel ezek az alapítványok elkülöníthetők a Ptk.-ban szabályozott általános alapítványi típuson belül a többi alapítványtól. Az e törvényben megjelenő vagyonkezelő alapítvány ugyanis a Ptk.-ban szabályozott alapítvány altípusát képezi, amelynek esetében nem annyira az alapítási célok, mint inkább az alapítvány tevékenysége a meghatározó, a megkülönböztetésre leginkább alkalmas elem. Fogalmi szempontból ezért e körben elsősorban annak van jelentősége, hogy a vagyonkezelő alapítvány az alapító okiratban meghatározott célok megvalósítása, illetve az abban meghatározott kedvezményezett, illetve kedvezményezettek

juttatásban részesítése érdekében kifejezetten vagyonkezelési (befektetési és portfólió-kezelési) tevékenység folytatására jön létre, és e tevékenysége hozamából biztosítja céljainak megvalósulását.

A vagyonkezelési tevékenységet és az ennek egyik fontos részét képező befektetési tevékenységet a vagyonkezelő alapítványok a saját vagyoni portfóliójuk tekintetében végzik, más (harmadik) személyek javára befektetési szolgáltatást nem nyújtanak. A vagyonkezelő alapítvány azonban nem csupán a javára rendelt, de az általa bizalmi vagyonkezelésbe vett vagyon kezelését is végezheti gazdasági tevékenységként. Bizalmi vagyonkezelésbe csak és kizárólag olyan célból vehet vagyont, hogy ennek bizalmi vagyonkezelésével is az alapító okiratában meghatározott céljait szolgálja. Ebből következően a vagyonrendelő is csak ilyen feltétellel adhatja a vagyont a vagyonkezelő alapítvány javára bizalmi vagyonkezelésbe. E sajátos jogi helyzet, vagyis e bizalmi vagyonkezelési jogviszony specialitása indokolja azt is, hogy a vagyonkezelő alapítvány által folytatott bizalmi vagyonkezelés nem tartozhat a bizalmi vagyonkezelőkről és tevékenységük szabályairól szóló 2014. évi XV. törvény hatálya alá. A Javaslat ez utóbbit kifejezetten is kimondja.

A kifejtettek alapján a jogalkotó kiemelőnek tartotta azt, hogy a vagyonkezelő alapítvány gazdasági tevékenységként csak a javára rendelt és az előbbieken említett feltétellel általa bizalmi vagyonkezelésbe vett vagyon kezelését végezheti, gazdasági tevékenységként tehát más tevékenységet – a gazdasági társaságoktól eltérően – nem folytathat. Annak természetesen nincsen akadálya, hogy a vagyonkezelő alapítvány – a vagyongazdálkodásának az alapító okiratban megszabott keretei között – a szükségessé váló más gazdasági tevékenység folytatására gazdasági társaságot hozzon létre, annak pedig még kevésbé, hogy ilyenben részesedést szerezzen. Annál is inkább, mert ez utóbbi nyilvánvalóan a saját vagyoni portfóliójának általa kezelendő részét képezné, ennek megfelelően ezzel az ilyen alapítvány cél szerint tevékenységét valósítaná meg. A vagyonkezelő alapítvány esetében is érvényesülne azonban a Ptk. 3:379. § (3) bekezdése szerinti korlátozás, aminek értelmében az ilyen alapítvány sem lehet korlátlan felelősségű tagja más jogalanynak, nem létesíthet alapítványt és nem is csatlakozhat más alapítványhoz.

3. §

A vagyonkezelő alapítványok egyik igen fontos jellemzője az, hogy jellemzően igen tőkeerős intézmények, e nélkül a cél szerinti tevékenységük, nevezetesen a megfelelő mértékű és az alapítványi célra vagy a kedvezményezettek javára fordítható, illetve újra elosztható (adományozható) hozam elérése aligha valósulhatna meg. Vagyonkezelő alapítvány alapításához ezért – függetlenül attól, hogy közérdekű-e vagy sem – a hazai alapítványi szabályozásban szokatlan, más mérvadó külföldi, elsősorban európai államokban azonban létező, az alapítvány javára rendelő tőkeminimum megállapítása vált szükségessé. Ennek megfelelően a Javaslat az alapítványi vagyonrendelés mértékét legalább 600 millió Ft-ban határozza meg, de nincs kizárva az sem, hogy meghatározott alapítványi körben ágazati jogszabály ennél magasabb tőkeminimumot írjon elő. A tőkeminimum nem az alapítvány javára rendelt vagyont (az

alapítvány induló vagyonát) jelenti, hanem annak kötelezően teljesítendő legkisebb mértékét. A vagyonkezelő alapítvány induló vagyona ebből következően akár a tőkeminimumot is meghaladhatja.

Ezt a bizonyos tőkeminimumot ráadásul az alapítvány nyilvántartásba vétele iránti kérelem előterjesztését megelőzően a létesítendő alapítvány rendelkezésére kell bocsátani (olyan módon, hogy e vagyonnal kizárólag a nyilvántartásba vétellel létrejövő vagyonkezelő alapítvány rendelkezessen majd). Ebből következően az alapító csak az említett tőkeminimumot meghaladóan rendelt vagyon tekintetében vállalhatja, hogy azt egy későbbi időpontban, illetve meghatározott határidőben teljesíti (juttatja, illetve ruházza át) a vagyonkezelő alapítvány javára. A tőkeminimumnak nem része a vagyonkezelő alapítvány által bizalmi vagyonkezelésbe vett vagyon, a tőkeminimumot tehát az utóbbi (bizalmi vagyonkezelésbe vett) vagyontól függetlenül kell azt az alapítónak szolgáltatnia.

A tőkeminimumon felül rendelt vagyon teljesítésének elmulasztása esetére a Javaslat a Ptk.-ában foglaltaktól eltérő jogkövetkezményt fűz egyfelől abban az esetben, ha az alapítói jogokat a vagyonkezelő alapítvány ügyvezető szerve gyakorolja, de rendelkezik arról az esetről is, amikor az alapító maga gyakorolja az alapítói jogait. E kétféle lehetőségéről, illetve vagyonkezelői alapítványok esetén az alapítói jogok gyakorlásáról lásd részletesen a 7. és 8. §-hoz fűzött indokolást. Mivel vagyonkezelő alapítványok esetén széleskörű és feltétel nélküli lehetőség van arra, hogy az alapítói jogokat az alapító ilyen rendelkezése esetén a kuratórium gyakorolja, célszerűnek mutatkozott egyfelől úgy rendelkezni, hogy a vagyonrendelés hátralékos (az alapítvány rendelkezésére még nem bocsátott) részének teljesítését a kuratórium döntésének megfelelően maga az alapítvány is követelhesse az alapítótól. Másfelől abban az esetben, ha az alapítói jogokat az alapító fenntartotta, illetve azokat maga gyakorolja, az említett mulasztás esetén nincs igazán értelme annak, hogy ebben az esetben az alapítói jogok gyakorlását a bíróság felfüggeszse (Ptk. 3:382. § (4) bekezdés), sokkal ésszerűbbnek, ösztönzőbbnek és hatékonyabbnak mutatkozik az a rendelkezés, amely szerint az alapítói jogok gyakorlása ilyenkor a törvény rendelkezése alapján a kuratóriumot illeti meg mindaddig, ameddig a rendelt vagyon hátralékos részét az alapító nem teljesíti.

A vagyonkezelő alapítvány javára rendelt vagyon bármilyen vagyonelemből állhat, ide értve az immateriális javakat is. Fontos azonban, hogy a vagyongazdálkodás ellenőrzése céljából az alapító okirat e vagyonelemeket (vagyontárgyakat) a lehető legnagyobb pontossággal megjelölje, szükség esetén körülírja, bár e követelmény teljesítése tulajdonképpen más típusú alapítványok alapítása esetén is joggal elvárható, vagyonkezelő alapítványok esetében azonban indokoltnak tűnik az erre vonatkozó kifejezett törvényi rendelkezés. A vagyonelemek meghatározásán kívül azok értékelése is fontos feladat, ez a vagyonkezelő alapítványok esetében kötelezően kijelölendő könyvvizsgáló feladata, a nyilvántartó bíróság ugyanis – egyebek között – ennek figyelembevételével dönthet arról, hogy a vagyonkezelő alapítvány nyilvántartásba vételéhez feltétlenül szükséges tőkeminimum az alapítvány rendelkezésére áll-e.

4. §

A Javaslat lehetővé teszi, hogy vagyonkezelő alapítvány közérdekű célra is alapítható legyen, ennek megfelelően meg kell különböztetni a közérdekű és a nem ilyen (magánérdekű) vagyonkezelő alapítványt, mert a közérdekűnek minősülő vagyonkezelő alapítványra a Javaslat részben eltérő szabályokat kíván megfogalmazni, illetve eltérő követelmények előírását tartja szükségesnek.

A Javaslat közelebbről is meghatározza, hogy a törvény alkalmazása körében milyen célok tekinthetők közérdekűnek. A közérdekű cél definíciója lényegében megfelel annak a fogalmi körnek, amelyeket ilyen célokként a nem feltétlenül magánjogi tárgyú jogszabályok is megfogalmaznak, illetve amelyeket ilyen célok alatt – az általános élettapasztalat és a társadalmi együttélés követelményeinek figyelembevételével – általában érteni szoktak. Ebből következően közérdekű célnak minősül a nevelési-oktatási, felsőoktatási, egészségügyi, karitatív, szociális, család-, gyermek- és ifjúságvédelmi, kulturális vagy sporttevékenységek finanszírozása, illetve támogatása vagy ilyen tevékenységet ellátó intézmények fenntartása és működtetése. Az a körülmény azonban, hogy valamely vagyonkezelő alapítványt ilyen célból hoznak létre a vagyonkezelő alapítvány közérdekűvé minősítésének szükséges, de nem elégséges feltétele.

Önmagában tehát az a tény, hogy a vagyonkezelő alapítványt közérdekű célra hozták létre, illetve az közérdekű célt szolgál, még nem jelenti azt, hogy a törvény rendelkezései szerint ennek is minősül. Annak ugyanis, hogy valamely vagyonkezelő alapítvány közérdekűnek minősüljön, és a bíróság azt ekként vegye nyilvántartásba, a közérdekű célon kívül további két (összesen tehát három) konjunktív feltétele van. Az első (már említett) feltétel az, hogy a vagyonkezelő alapítványt valamely közérdekű célra alapítsák, a további két feltétel közül pedig az egyik (szám szerint tehát a második), hogy kedvezményezettjeinek köre nyílt legyen, vagyis juttatásait ne előre meghatározott zárt személyi körben nyújtsa, végül a másik, szám szerint a harmadik, hogy közérdekűvé minősítését (ilyenként való nyilvántartásba vételét) maga az alapító kérje. E törvényi feltételek közül a közérdekű célokról fentebb már volt szó, a harmadikként említett feltétel pedig nem szorul különösebb magyarázatra, ez ugyanis gyakorlatilag csak annyit jelent, hogy a vagyonkezelő alapítvány alapítója maga dönthet arról, kéri-e az alapítvány közérdekűvé minősítését (a másik két feltétel megvalósulása esetén), vagy sem. E kérelem előterjesztése nem pusztán eljárásjogi, hanem anyagi jogi feltétele valamely vagyonkezelő alapítvány közérdekűvé minősítésének. Annak nincsen jogszabályi akadálya, hogy az alapító a kuratóriumot e jogának gyakorlására is feljogosítsa, ehhez azonban erre irányuló kifejezett alapító okirati rendelkezés szükséges.

Valamivel részletesebb magyarázatot talán az a második feltétel igényel, amely a kedvezményezettek körének nyitottságát követeli meg. E nyitottság természetesen nem azt jelenti, hogy ha a kedvezményezettek köre nincs személy szerint meghatározva, akkor az már nyitottnak tekinthető, mint ahogy azt sem, hogy az alapító okirat a kedvezményezettek körét illetően ne határozhatna meg bizonyos feltételeket, ne írhatná körül bizonyos jellemzőkkel azokat a személyeket, akik kedvezményezetttként egyáltalán szóba kerülhetnek. A nyitottság ebben a vonatkozásban csak annyit jelent, hogy az adott feltételeknek, körülírásnak elvileg bárki

megfelelhessen, bárki eleget tehesen és beletartozhasson, de akár e körből kiválhasson vagy ki is kerülhessen. A nyitottság értékelésénél szerepe lehet az idődimenzióknak is, mert lehetséges ugyan, hogy egy adott időpontban viszonylag zártnak minősíthető a kedvezményezettként megjelölt személyi kör, de ha az alapítvány fennállásának időszakában ez a személyi kör folyamatosan változhat és változik is, úgy azt erre, az alapítvány fennállásának teljes időszakára vetítve már nyitottnak kell tekinteni.

A Javaslat a „nyitottságot” a kedvezményezett kört, vagyis a kedvezményezettek személyét illetően érti, nem keverhető össze tehát azzal, hogy a vagyonkezelő alapítvány az alapítását illetően nyílt, vagy zárt-e, vagyis lehetővé teszi-e a vagyonkezelő alapítványhoz való csatlakozást, vagy sem. Ebben a tekintetben a vagyonkezelő alapítványokra nézve az általános alapítványi szabályokhoz képest eltérő rendelkezést a Javaslat nem tartalmaz.

A vagyonkezelő alapítvány közérdekű minősége össze nem tévesztendő valamely alapítványnak az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (a továbbiakban: Ectv.) VII. fejezete szerint megszerezhető közhasznú jogállásával. A Javaslat mindazonáltal a közérdekűként nyilvántartott vagyonkezelő alapítványok számára biztosítja, hogy a törvény rendelkezése alapján közhasznú jogállásúnak is minősüljenek, ha e jogállásra is igényt tartanak. Ehhez nem szükséges teljesíteniük az Ectv.-ben részletezett követelményeket, hiszen a közhasznú jogállás csak a kérelmekre ugyan, de a közérdekű vagyonkezelő alapítványi minőségük folytán és minden további feltétel nélkül illeti meg őket. Ezért a bírósági nyilvántartásban a vagyonkezelő alapítvány közérdekűsége mellett az alapítvány kérelmének megfelelően a közhasznú jogállását is fel kell tüntetni. A Javaslat ugyan nem rendelkezik róla, de nyilvánvalóan nincs akadálya annak, hogy a közérdekűnek nem minősülő vagyonkezelő alapítvány, mint bármely más alapítvány az Ectv. rendelkezései szerint közhasznú jogállást szerezhessen, ehhez azonban a nem közérdekű vagyonkezelő alapítványnak az Ectv. e jogállás megszerzésével kapcsolatosan előírt feltételeit is teljesítenie kell.

Vagyonkezelő alapítvány alapításának bizonyos vonatkozásban szigorúbbak a törvényi követelményei (lásd például az alapítási tőkeminimumot), más vonatkozásban viszont enyhébbek, illetve a Ptk.-ban szabályozott alapítványhoz képest rugalmasabbak. A Ptk. 3:379. § (4) bekezdése például főszabályként tiltja, hogy alapítvány az alapító, a csatlakozó, az alapítványi tisztségviselő, az alapítványi szervek tagja, valamint ezek hozzátartozói érdekében létrehozható legyen. E főszabály alól szűk kivételt képez a Ptk. 3:386. §-a, amely meghatározott körben, illetve céllal és csak az alapító, csatlakozó és ezek hozzátartozója esetében teszi lehetővé ezek kedvezményezetté jelölését, vagyis az ő érdekükben alapítvány létrehozását. A Javaslat ehhez képest csak a közérdekű vagyonkezelő alapítványok esetében tartja irányadónak a kedvezményezett kört Ptk. szerinti korlátozását, és ugyancsak a közérdekűnek minősülő vagyonkezelő alapítványok esetén tekinti alkalmazhatónak a Ptk. 3:404. § (1) bekezdésének azt a rendelkezését, amely szerint az alapítvány jogutód nélküli megszűnése esetén a hitelezők kielégítése után megmaradó vagyon az alapító okiratban megjelölt alapítót, a csatlakozót és

egyéb adományozót, továbbá ezek hozzátartozóit csak annyiban illeti meg, amennyiben az nem haladhatja meg az alapító, a csatlakozó és egyéb adományozó által az alapítványnak juttatott vagyont. Aki tehát nem közérdekű vagyongazdálkodó alapítvány javára adományoz, vagy ilyen alapítványhoz csatlakozik, érdemes figyelemmel lennie arra, hogy az alapító okirat miként rendelkezik a jogutód nélküli megszűnése esetére, mivel kell tehát számolnia ilyen esetben. Különösen indokolt ez akkor, ha az alapítói jogokat maga az alapító gyakorolja (lásd ezzel kapcsolatosan a Javaslat 11. § (1) bekezdése szerinti rendelkezést és az ehhez fűzött indokolást).

A Javaslat szerint az a szabály, amely szerint a kedvezményezett és közeli hozzátartozója nem lehet a kuratórium tagja [Ptk. 3:397. § (3) bekezdése], illetőleg az alapító és közeli hozzátartozói nem lehetnek túlsúlyban a kuratóriumban [Ptk. 3:397. § (4) bekezdése] csak a közérdekű vagyongazdálkodó alapítvány esetén alkalmazható. A nem közérdekű vagyongazdálkodó alapítvány esetén - azok nem közérdekű céljára és a családi kapcsolatokra tekintettel - ilyen korlátozás nem indokolt.

5. §

Amint arra az általános indokolás már kitért, jelentős célja volt a jelen szabályozásnak az, hogy a vagyongazdálkodó alapítványok „önjárók” lehessenek, tartós – akár több évtizedes – cél szerinti működésük az alapítóktól függetlenül is biztosítva legyen, éspedig olyképpen, hogy ebbe a folyamatba az alapító az alapítói jogainak gyakorlásával se avatkozhatson be. Szükségesnek mutatkozott ezért, hogy a vagyongazdálkodó alapítványok esetén az alapító számára lehetőség nyíljon arra, hogy alapító jogai akár teljes körének gyakorlásáról *ab ovo* lemondjon, és e jogok gyakorlására az alapító okiratban – a Ptk.-ban foglaltaktól eltérően minden további feltétel nélkül – valamely alapítványi szervet, adott esetben magát a kuratóriumot jelölje ki.

Vagyongazdálkodó alapítvány esetén a Javaslat ezt, de ezen túlmenően annak lehetőségét is biztosítja, hogy az alapító jogainak gyakorlását egyébként magának fenntartó alapító, illetve a már működő vagyongazdálkodó alapítvány alapítója az alapító okirat módosítása nélkül az alapítói jogait erre irányuló jogüggyellett (Ptk. 3:396. §) az alapítványra ruházza át. Ez utóbbi esetben az alapítói jogokat ugyancsak a vagyongazdálkodó alapítvány kuratóriuma gyakorolja, és a kuratórium alapítói joggyakorlására értelemszerűen ugyanazokat a szabályokat kell alkalmazni, mint amikor az alapító az alapító okiratban a kuratóriumot jelölte ki az alapítói jogok teljes körének gyakorlására. A kuratóriumnak az alapítói jogok gyakorlására való kijelölése visszavonható, ehhez azonban a kuratóriumot az alapítói joggyakorlásra kijelölő alapító okirati rendelkezés módosítása szükséges, amelyre az alapító részéről csak akkor van mód, ha az erre (illetve az alapító okirat módosítására) irányuló jogát fenntartotta, az alapítói jogok átruházása esetén azonban a kijelölés visszavonására ebben a formában értelemszerűen nincs lehetőség.

Az alapítói jogok gyakorlására valamely alapítványi szerv, adott esetben a kuratórium kijelölése az alapító részéről egyébként a Ptk szabályai szerint (Ptk. 3:394. § (1) bekezdés) is lehetséges (akár vagyongazdálkodó alapítvány esetében is alkalmazott rendelkezésként), de ennek törvényben meghatározott feltételei vannak (az alapító meghalt, jogutód nélkül megszűnt vagy más okból az

alapítói jogait véglegesen nem gyakorolja). Vagyonkezelő alapítvány esetén azonban a Javaslat szerint – mint arra már utaltunk – ilyen feltételek nélkül is lehetőség nyílna. Mindez ugyanakkor nem érinti a Ptk. 3:394. § (1) bekezdésének alkalmazhatóságát vagyonkezelő alapítvány esetében akkor sem, ha az alapító az alapítói jogainak gyakorlására nem jelölt ki más személyt, más alapítványi szervet (ideértve magát a kuratóriumot is), vagyis vagyonkezelő alapítvány esetében is a Ptk.-ban említett feltételek bekövetkezésével kijelölés hiányában ugyancsak a kuratórium gyakorolja az alapítói jogokat, egyes kérdésekben természetesen az e törvényben meghatározott módon.

A Ptk. szabályai szerint bizonyos alapítói jogokat az alapítványi szerv (adott esetben a kuratórium) nem gyakorolhat, a Ptk. 3:394. § (3) bekezdése ugyanis kimondja, hogy *„ha az alapítvány valamely szerve jogosult az alapítói jogok gyakorlására, a feljogosított alapítványi szerv saját tagjaival és vezetőjével, valamint a szerv ellenőrzésére szolgáló személyekkel kapcsolatos alapítói jogokat nem gyakorolhat”*. E szabályozás ésszerűsége ugyan nem vitatható, vagyonkezelő alapítványok esetében azonban meg kell engedni, hogy adott esetben még e jogok gyakorlása se háruljon se az alapítóra, se pedig a nyilvántartó bíróságra, amely számára e jogkör gyakorlása a jellegéből adódóan szervezetidegen. Ezért a szabályozás lehetővé tenné azt is, hogy az alapítói jogok utóbb említett körének gyakorlása is a kuratórium és/vagy az ellenőrző szerv (felügyelőbizottság) hatáskörében maradjon, ezzel biztosítva a vagyonkezelő alapítvány számára az alapítótól való teljes függetlenséget. E körben egyebek között azt is, hogy ezek az alapítványok – ahogy arról már szóltunk – valóban „önjárók” lehessenek, vagyis testületi szerveik tagjainak és vezetőjének megválasztásáról is testületileg maguk dönthessenek (kooptálás).

Garanciális szempontból a Javaslat a kooptálás megvalósítására megnyugtatóbb megoldásnak ítélte azt, hogy a kuratórium tagja vagy vezetője megüresedő helyének betöltéséről a kuratórium és az ellenőrzésére jogosult szerv (felügyelőbizottság) együttesen, adott esetben például együttes ülésén határozzon. A felügyelőbizottság tagjainak és vezetőjének pótlásáról (e tisztség megüresedése esetén) is követhető lehet ez a kooptálási elv, mindkét esetben azonban biztosítani kell, hogy a többségi döntés egyik esetben se eredményezze azt, hogy olyan személy váljon a vagyonkezelő alapítvány kuratóriumának vagy felügyelőbizottságának tagjává, amely az érintett testületi szerv tagjai többségének akaratával (szavazatával) ellenkezik. Ennek megfelelően rendelkezik úgy a Javaslat, hogy ha az alapítói jogokat a kuratórium gyakorolja, az alapító okirat eltérő rendelkezése hiányában az alapítvány kuratóriumi és felügyelőbizottsági tagjának, illetve elnökének kijelöléséről – e tisztségek bármely okból bekövetkező megüresedése esetén – a kuratórium a felügyelőbizottsággal együttesen határoz akként, hogy az e tárgyban hozandó döntéshez a megüresedő tisztség által érintett testületi szerv tagjai többségének szavazata is szükséges. Ezen túlmenően azt is lehetővé teszi a Javaslat, hogy az alapító okirat az e kérdésben való döntéshozatalhoz további minősített többséget írjon elő.

Végül a Javaslat a vagyonkezelő alapítvány kuratóriumi és felügyelőbizottsági tagjainak, illetve elnökének visszahívásáról is rendelkezik, e körben azonban csak annyit mond ki, hogy az

érintettek visszahívásáról a kijelölésükkel azonos módon kell döntést hozni, ám a visszahívás jogának gyakorlása az alapító okiratban feltételekhez köthető, illetve korlátozható. A kuratóriumi tagok visszahívása tekintetében a Ptk. is tartalmaz korlátozó rendelkezést, a Ptk. 3:398. § (2) bekezdése szerint ugyanis a kuratórium tagját megbízatásának lejárta előtt az alapítványi cél megvalósításának közvetlen veszélyeztetése esetén az alapítói jogok gyakorlója hívhatja vissza. A Javaslat e rendelkezéstől tehát annyiban tér el, hogy a visszahívás jogának feltételhez kötését, illetve bármilyen tartalmú korlátozását az alapító okirat ilyen tartalmú rendelkezéséhez kapcsolja, a Ptk. említett rendelkezése ennél fogva nem lehet irányadó, legfeljebb abban az esetben, ha az alapító okirat a visszahívás tekintetében semmilyen rendelkezést nem tartalmaz.

6. §

A vagyonkezelő alapítványok szervezetére vonatkozóan a Javaslat csupán néhány közens rendelkezést tartalmaz, e körben tehát alapvetően a Ptk. javarészt diszpozitív szabályai kerülhetnek alkalmazásra.

A Javaslat a kuratórium tagjainak kötelező létszámát legalább öt főben, öt természetes személyben állapítja meg, amely kizárja, hogy vagyonkezelő alapítvány esetében ennél alacsonyabb létszámú vagy jogi személy tagot is magában foglaló kuratórium lenne létrehozható, de nem teszi lehetővé azt sem, hogy ügyvezető szervként egyetlen személy (kurátor) járjon el. A vagyonkezelő alapítványok jelentős tőkeerejére és tevékenységére tekintettel továbbá kötelezővé teszi a felügyelőbizottság létesítését, illetve állandó könyvvizsgáló kijelölését is.

A vagyonkezelő alapítvány szervezetét érintő fontos rendelkezés, hogy az ilyen alapítványokra vonatkozó alapító okirat a kuratórium és a felügyelőbizottság elnökére és tagjaira vonatkozóan képesítési, végzettségi és egyéb szakmai követelményeket állapíthat meg. Mivel ezek az alapítványok, de különösen ezek ügyvezető és azt ellenőrző testületi szervei szakmai szempontból igen felelősségteljes munkát végeznek, és e szervezetek biztonságos, prudens és a gazdasági kockázatokat kellően kiegyensúlyozó működéséhez jelentős alapítói és alapítványi érdekek fűződnek, az alapító okiratnak gondoskodnia kell arról, hogy az e szervezetek képviselőjében eljáró, gazdasági döntéseket hozó vagy ezeket ellenőrző szervek felkészült és a szükséges szakmai kompetenciával rendelkező személyekből álljanak.

7. §

Abban az esetben, ha az alapítói jogokat a kuratórium gyakorolja, a belső ellenőrzésen (felügyelőbizottság) kívül tulajdonképpen nincs más olyan alapítványon kívüli szerv, illetve személy, aki a vagyonkezelő alapítvány vagyoni érdekeit, illetve ésszerű gazdálkodását veszélyeztető működéssel szemben felléphetne és a törvényes működés helyreállítása érdekében meghatározott jogokat gyakorolhatna. Szükség van tehát egy olyan szervre vagy olyan személyre, amely, illetve aki a vagyonkezelő alapítvány vagyonszétválásának elkerülése, vagyongazdálkodása törvényességének helyreállítása, illetve a vagyongazdálkodás belső szabályzatokkal való összhangjának biztosítása céljából – a kedvezményezettek személyének

konkrét meghatározása hiányában ez utóbbiak, illetve az alapítvány alapítójának (alapítóinak) az alapító okiratban meghatározott célkitűzései és az alapítvány vagyoni integritásának védelme érdekében – felléphet. Szükség van tehát az alapítvány szervezetén kívül álló olyan személyre, amely mind a vagyonvesztést eredményező vagy a befektetési szabályzatot sértő gazdálkodási döntésekkel szemben, mind pedig a törvényes működés biztosítása érdekében felléphet, vagyis ehhez szükséges jogosítványokkal is rendelkezik. E jogoknak nyilvánvalóan akkor van jelentőségük és akkor lehet szerepük, ha például a felügyelőbizottság nem élt, nem kívánt élni e jogaival, vagy erre a maga részről nem látott okot. Ennek érdekében az alapítványi vagyonellenőr adott esetben törvényességi felügyeleti eljárást is kezdeményezhet a vagyonkezelő alapítvánnyal szemben, ha ez a vagyonkezelő alapítványként való működés törvényességének biztosítása érdekében szükséges.

E jog- és érdekvédő feladatot ellátó, és az említett célok érdekében fellépésre jogosult, protektori szerepet betöltő alapítványi vagyonellenőr személyének vagy szervezetének a kijelölése szükséges tehát akkor, ha az alapító vagy más személy alapítói jogokat nem gyakorol, mert e jogok gyakorlására a kuratórium jogosult. A Javaslat ezért ebben az esetben az alapítványi vagyonellenőr kijelölését az alapító okirat kötelező tartalmi elemeként írja elő, és ezzel a kijelölést az alapítóra bízva, akinek a vagyonellenőr díjazásának mértékéről is rendelkeznie kell az alapító okiratban.

Annak sincs azonban akadálya, hogy az alapító a vagyonellenőr kijelölésére (megbízására) ilyen tartalmú alapító okirati rendelkezéssel magát az alapítványt jogosítsa fel (a vagyonkezelő alapítvány számára írja elő az alapítványi vagyonellenőr kijelölését, illetve megbízását). Abban az esetben, ha ilyen alapító okirati rendelkezés folytán a vagyonkezelő alapítvány gyakorolja ezt az „alapítói” jogot, a Javaslat a vagyonellenőr kijelöléséhez a kuratórium és a felügyelőbizottság együttes döntését, és e döntéshez – a vagyonellenőr függetlenségének és pártatlanságának biztosítása érdekében – a nyilvántartó bíróság jóváhagyását írja elő. Ennek érdekében, hogy erről a bíróság meg tudjon győződni, a vagyonellenőr elfogadó nyilatkozatát, amely tartalmazza a kizáró okokra, továbbá a törvényben és esetlegesen az alapító okiratban meghatározott összeférhetlenségi okokra vonatkozó nyilatkozatát is, alapítói kijelölés esetén az alapító, alapítványi kijelölés esetén az alapítvány nyilvántartásba vételi kérelméhez csatolni kell.

Ezt a rendelkezést kell alkalmazni abban az esetben is, ha az alapítói jogokat a kuratórium gyakorolja, és az alapítványi vagyonellenőr e tisztségéről lemond, meghal, vagy jogutód nélkül megszűnik, illetve a vagyonellenőri feladat ellátásához szükséges feltételekkel már nem rendelkezik, és ezért új vagyonellenőr kijelölése, illetve megbízása válik szükségessé.

Alapítványi vagyonellenőrként csak könyvvizsgáló, könyvvizsgáló társaság, ügyvéd, ügyvédi iroda vagy olyan természetes személy jelölhető ki, illetve bízható meg, aki büntetlen előéletű és az alapító okiratban meghatározott szakirányú felsőfokú végzettséggel rendelkezik. A Javaslat egyben rögzíti az alapítványi vagyonellenőrrel szemben felmerülő legalapvetőbb összeférhetlenségi okokat, amelyeket az alapító okirat a Javaslat 8. § (6) bekezdése szerint

továbbiakkal is kiegészíthet. A vagyonellenőr személyét érintő e követelmények teljesítését a nyilvántartó bíróság vizsgálja a vagyonkezelő alapítvány nyilvántartásba vétele, illetve az alapítványi szervek testületi döntésének jóváhagyása során.

8. §

A Javaslat az alapítványi vagyonellenőr által az ellenőrzési tevékenysége során gyakorolható jogok közül kiemelendőnek tartja azt, hogy a vagyonellenőrt – mint ahogy arról már volt szó – végső soron megilleti a törvényességi felügyeleti eljárás kezdeményezésének joga. Ez a legerőteljesebb jogosítvány, amivel a vagyonellenőr élhet, ha feladatainak teljesítése során törvénysértő működést észlel. Ez a rendelkezés irányadó abban az esetben is, ha a vagyonkezelő alapítvány vagyongazdálkodása nem felel meg az őt terhelő vagyonmegőrzési kötelezettségnek (10. §).

Az alapítványi vagyonellenőrnek a kuratóriumi és felügyelőbizottsági tagság, illetve tisztség betöltésének kérdésében csak akkor juthat szerep, ha e kérdésben annak felmerülésétől számított 90 napon belül az érintett testületi szerveknek nem sikerül döntést hozniuk. Ebben az esetben ugyanis az alapítványi vagyonellenőr javaslata alapján a nyilvántartó bíróságnak kell döntenie a tagság, illetve tisztség betöltéséről.

A Javaslat lehetővé teszi, hogy az alapító az alapító okiratba foglalt felhatalmazása alapján a vagyonellenőr az alapító okiratban meghatározott további jogokat gyakorolhasson vagy kötelezettségeket teljesítsen. A Javaslat értelmében az alapítványi vagyonellenőr az alapítvány szerveinek működését is jogosult ellenőrizni, e körben jogosult e személyi kört felszólítani jogaik jogszerű gyakorlására és kötelezettségeik teljesítésére. Amennyiben a felhívás nem vezet eredményre, az alapítványi vagyonellenőr a vagyonkezelői alapítvány törvényes működésének biztosítása és helyreállítása érdekében törvényességi felügyeleti eljárást kezdeményezhet. Az alapítványi vagyonellenőr az alapító okiratban meghatározott esetekben az alapító okirat erre irányuló felhatalmazása alapján jogosult a kuratórium, illetőleg a felügyelőbizottság döntéseit a bíróság előtt megtámadni és annak hatályon kívül helyezését kérni, ha az érintett szerv által hozott határozat törvénysértő, vagy nem felel meg az alapító okiratban, illetve a befektetési szabályzatban foglaltaknak.

Annak érdekében, hogy az alapítványi vagyonellenőr e jogait megfelelően gyakorolhassa, a Javaslat lehetővé teszi számára, hogy a vagyonkezelő alapítvány működését érintő mindazon információkhoz hozzájuthasson, amelyek egyébként a felügyelőbizottságot is megilletik.

Végül a Javaslat egyértelművé teszi azt is, hogy a vagyonellenőrt díjazás illeti meg, és ennek teljesítése pedig minden esetben az alapítványi vagyon terhére történik.

9. §

A vagyonkezelő alapítványok komoly tőkeerővel rendelkeznek, szervezetük és vagyongazdálkodásuk követelményeinek megfogalmazása és jelentősége feltétlenül indokolja,

hogy a működésük alapokmányát is kellő szaktudással és felelősséggel rögzítsék. Ezért a Javaslat előírja, hogy az ilyen alapítványok alapító okiratát közokiratba vagy ügyvéd által ellenjegyzett magánokiratba kell foglalni.

Fontos törvényi követelmény az is, hogy a vagyonkezelő alapítvány alapító okiratában az alapítványi vagyon kezelésének és felhasználásának alapvető céljait és elveit is meg kell jeleníteni. A Javaslat arra is lehetőséget biztosít, hogy maga az alapító alkossa meg és mellékelje az alapító okirathoz a befektetési szabályzatot is, így ez utóbbi annak részévé válik.

A befektetési szabályzat tartalmi kellékeként a Javaslat a portfólió meghatározását, a kockázatkezelést, a befektetések tekintetében alkalmazandó döntéshozatali mód rögzítését írja elő.

Arra az esetre, ha a befektetési szabályzatot az alapító nem kívánja maga megalkotni és mellékelni az alapító okirathoz, úgy a befektetési szabályzat elkészítése kötelezően a vagyonkezelő alapítványra (ezzel nyilvánvalóan annak kuratóriumára) hárul, amit az alapítványnak a nyilvántartásba vételét követő 6 hónapon belül kell elkészítenie és a felügyelőbizottság javaslata alapján az alapítói jogok gyakorlójának jóváhagynia. Abban az esetben, ha az alapítói jogokat a kuratórium gyakorolja, és így a jóváhagyás is a kuratórium kötelezettsége lenne, a Javaslat előírja, hogy a befektetési szabályzat jóváhagyásáról – az alapítványi vagyonellenőr véleményének beszerzése után – a kuratóriumnak és a felügyelőbizottságnak együttesen kell határoznia a rendelkezésre álló 6 hónapon belül.

Az alapító okirat módosításának lehetősége a Ptk. szabályaitól csak annyiban igényel eltérést, amennyiben azt a kuratórium gyakorolja, illetve amennyiben a módosítás az alapítványi célokat érinti. Minthogy vagyonkezelő alapítvány esetén az alapító komoly vagyont rendel meghatározott célokhoz és szervezeti működéshez, a jogalkotó abból a feltételezésből indult ki, hogy az alapító elhatározását e kérdésekben az alapító jogait gyakorló kuratórium utóbb csak akkor változtathassa meg, ha arra az alapító őt feljogosította. Abban az esetben tehát, ha az alapító okirat módosítására a kuratórium nem kapott felhatalmazást, úgy a módosításra csak abban a szűk körben van lehetőség, amelyet az alapítás óta megváltozott körülmények, ide értve a jogszabályi környezetet is, indokoltta tesz, amely nélkül tehát az alapítványi célok, illetve az ennek érdekében folytatott alapítványi vagyonkezelés megvalósítása sérelmet szenvedne. Az alapító okiratban a kuratóriumnak a módosításra való feljogosítása esetében is meghatározhatók olyan kérdések, amelyek tekintetében az alapító okirat a kuratórium által nem módosítható. Ilyen esetben e kérdésekben az alapító okirat nem módosítható a kuratórium által sem, és a kuratórium részéről csak és kizárólag abban az esetben kerülhet sor a módosításra, ha ez a jogszabályi változások miatt válik szükségessé.

Ha az alapító okirat módosítása a vagyonkezelő alapítvány céljait érinti, az ilyen módosítás lehetőségét a Javaslat korlátozástól mentesen csak az alapító számára és csak akkor engedi meg, ha a vagyonkezelő alapítvány nem közérdekű, vagy ha – akár közérdekű, akár nem – nem a

kuratórium gyakorolja az alapító jogait. Abban az esetben tehát, ha a vagyongazdálkodó alapítvány közérdekű, vagy a közérdekűségtől függetlenül az alapító jogait a kuratórium gyakorolja, nincs kellő indoka annak, hogy a vagyongazdálkodó alapítvány alapító okiratában megfogalmazott cél akár az alapító, akár pedig a jogait gyakorló kuratórium részéről a Ptk.-ban előírt korlátozástól mentesen utóbb módosítható legyen. A Ptk. 3:393. § (1) bekezdése értelmében ugyanis az alapítvány célja csak abban az esetben módosítható, *„ha az alapítvány a célját megvalósította, vagy a cél elérése lehetetlenné vált, és az új cél megvalósítására az alapítvány elegendő vagyonnal rendelkezik”*.

Vagyongazdálkodó alapítvány esetén az alapító okirat módosítása a kedvezményezettek személyét is érintheti, e körben a Javaslat csak annyit ír elő, hogy a kedvezményezettek javára már megállapított és esedékessé vált kötelezettségeket teljesíteni kell, ez alól tehát a vagyongazdálkodó alapítványt az alapító okiratának módosítása sem mentesítheti.

A Ptk. szabályaitól való eltérés körében a Javaslat a Ptk. 3:387. §-ában foglalt, a kedvezményezettek igényérvényesítését korlátozó szabálytól eltérő alapítói rendelkezést csak a nem közérdekű alapítványok esetén teszi lehetővé.

10. §

A vagyongazdálkodó alapítványt vagyongazdálkodási kötelezettség terheli, amely kötelezettség az alapító okiratban meghatározott mértékig terjed. Az alapító okiratban meghatározható legkisebb mérték a törvényben megszabott tőkeminimum. A Javaslat értelmében meghatározás hiányában ez utóbbit kell a vagyongazdálkodási kötelezettség alapjául szolgáló mértéknek tekinteni.

A vagyongazdálkodási kötelezettség azt jelenti, hogy ha a vagyongazdálkodó alapítvány vagyona az alapító okiratban meghatározott mérték (ennek hiányában a tőkeminimum) alá süllyed, úgy a kedvezményezetteknek járó juttatás kifizetését a vagyonvesztés mértékével arányosan csökkenteni kell, vagy a kifizetést vissza kell tartani mindaddig, amíg az alapító okiratban meghatározott mértéket (ennek hiányában a tőkeminimumot) a vagyongazdálkodó alapítvány vagyonának értéke el nem éri.

Ha az alapítványi vagyonellenőr e vagyongazdálkodási kötelezettség nem vagy nem megfelelő teljesítését észleli, élhet a számára az e törvényben, illetve az alapító okiratban biztosított jogokkal.

11. §

A Javaslat nem kívánja az alapító jogait gyakorló alapítót meggátolni abban, hogy a nem közérdekű vagyongazdálkodó alapítvány megszüntetését kérje a bíróságtól, ennyiben és ebben a körben eltér a Ptk. rendelkezésétől, amely ilyen megszüntetési, illetve megszűnési okot nem ismer. Ha a nyilvántartó bíróság a kérelem alapján a vagyongazdálkodó alapítvány megszűnéséről (az alapítvány megszűnését eredményező ok bekövetkeztéről) határoz, ez a döntése természetesen nem érinti a kedvezményezettek javára már megállapított és esedékessé vált alapítványi

kötelezettségek teljesítését, a vagyonkezelő alapítvány csak ennek teljesítése, illetve a szükségessé váló végelszámolási eljárás lefolytatását követően törölhető a nyilvántartásból. A Javaslat világossá teszi, hogy közérdekű vagyonkezelő alapítvány esetén az alapító részéről ilyen kérelem nem terjeszthető elő, de a vagyonkezelő alapítvány közérdekű minőségétől függetlenül az alapító jogait gyakorló kuratórium sem terjeszthet elő ilyen (az alapítvány megszűnését eredményező) kérelmet.

A vagyonkezelő alapítvány a Ptk.-ban meghatározott megszűnési okokon (Ptk. 3:403. § (1) bekezdés) kívül a Javaslat rendelkezése szerint megszűnik abban az esetben is, ha annak vagyona három teljes éven keresztül nem éri el a tőkeminimum összegét. E speciális megszűnési okot az teszi szükségessé, hogy nincs értelme működtetni olyan vagyonkezelő alapítványt, amelynek tartós vagyonszűnése nyilvánvaló, amelynek vagyona éveken át még a tőkeminimumot sem éri el. Az ilyen helyzetbe került vagyonkezelő alapítvány ugyanis a célját, illetve a kedvezményezettek juttatásában részesítését nem képes megvalósítani, mivel vagyonmegőrzési kötelezettségének nem tud eleget tenni, még ennek legalacsonyabb szintje (mértéke) figyelembevételével sem. E megszűnési ok tekintetében ezért a Javaslat – mintegy törvényi fikcióként – kimondja, hogy ezt az okot értelemszerűen olyannak kell tekinteni, mintha az alapítványi cél megvalósítása lehetetlenné vált volna.

12. §

A Javaslat – a szabályainak alkalmazásához megfelelő felkészülési időt biztosítva – kimondja, hogy a törvény a kihirdetését követő 15. napon lép hatályba.